

Województwo Lubelskie od wieków łączy w harmonijny sposób tradycje, religie i kulturę różnych narodów. Samo położenie na pograniczu Europy zachodniej i wschodniej, ale także na strategicznym szlaku Via Carpatia, czyni ten region wyjątkowym. Nic dziwnego, że Lubelskie bardzo mocno postawiło na rozwój nowej europejskiej inicjatywy społecznej i gospodarczej, jaką jest Trójmorze.

Prezydent RP Andrzej Duda i Marszałek Jarosław Stawiarski w towarzystwie sygnatariuszy Deklaracji Lubelskiej, fot. archiwum UMWL

Ten międzynarodowy projekt skupia obecnie 12 państw europejskich w obszarze trzech mórz: Bałtyckiego, Czarnego i Adriatyckiego. Są to: Austria, Bułgaria, Chorwacja, Czechy, Estonia, Litwa, Łotwa, Polska, Rumunia, Słowacja, Słowenia i Węgry. Priorytetowymi działaniami w obszarze Trójmorza są wspólne inwestycje w zakresie transportu, energetyki i cyfryzacji. Służyć temu mają m.in. środki rozwijanego Funduszu Trójmorza. Ważnym krokiem do realizacji wspólnych celów jest podpisana – w czerwcu w Lublinie – Deklaracja Lubelska w sprawie utworzenia Sieci Gospodarczej Regionów Trójmorza. Deklarację podpisali przedstawiciele regionów z sześciu krajów Trójmorza – Bułgarii, Litwy, Polski, Rumunii, Słowacji i Węgier – obecni na Samorządowym Kongresie Gospodarczym, II Forum Regionów Trójmorza w Lublinie w dniach 29-30 czerwca. Województwo Lubelskie jest inicjatorem powołania Sieci Gospodarczej Regionów Trójmorza, biorąc pod uwagę kluczowe położenie regionu na trasie Via Carpatia – jednego z flagowych projektów infrastrukturalnych Inicjatywy Trójmorza. Sieć ta stanie się formatem bezpośredniej współpracy między samorządami z dwunastu państw Inicjatywy. Po raz pierwszy ta kooperacja przechodzi z formatu międzypaństwowego na międzyregionalny.

Obecny na kongresie i forum Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Andrzej Duda ocenił wydarzenie w Lublinie i podpisanie Deklaracji jako początek współpracy pomiędzy samorządami z 12 państw które współdziałając w ramach Inicjatywy Trójmorza, dążą do rozbudowy połączeń infrastrukturalnych, energetycznych i cyfrowych, a tym samym stworzenia nowych, międzynarodowych sieci powiązań biznesowych, będących warunkiem zrównoważonego i odpowiedzialnego rozwoju regionów, państw i całej Unii Europejskiej.

- Każdy z nas ma świadomość, że za kilka lat to będzie inny świat, i że to jest ogromny krok naprzód, który będzie potężnym impulsem rozwojowym dla tej ziemi, a tym samym dla naszej części Europy. Bo wierzę w to, że te etapy rozwojowe są także, i będą w przyszłości udziałem naszych partnerów

w ramach współpracy trójmorskiej – mówił Prezydent RP podczas oficjalnego otwarcia Samorządowego Kongresu Gospodarczego, II Forum Regionów Trójmorza.

W trakcie dwudniowego wydarzenia, w ramach kilkunastu paneli poruszono tematy dotyczące sektorów kluczowych dla rozwoju polskiej i zagranicznej gospodarki: dyplomacji, energetyki, finansów, gospodarki, innowacji, nauki, rolnictwa, transportu, transformacji cyfrowej, turystyki, współpracy międzyregionalnej i transgranicznej obszaru Inicjatywy Trójmorza. Przedstawione wnioski i rekomendacje zostaną zebrane w formie publikacji i będą stanowić swoisty raport dla członków Inicjatywy.

W wydarzeniu, które odbywało się w formule hybrydowej, uczestniczyło łącznie ok. 1000 osób ze świata polityki, nauki i biznesu z Polski, z krajów Inicjatywy Trójmorza oraz spoza tego obszaru m.in. USA, Kanady, Niemiec. Organizatorem Samorządowego Kongresu Gospodarczego, II Forum Regionów Trójmorza był Samorząd Województwa Lubelskiego, natomiast współorganizatorami Instytut Rozwoju Samorządu Terytorialnego Województwa Lubelskiego i Lubelskie Centrum Konferencyjne.

Lubelskie – na europejskich szlakach

Przez Lubelskie przebiegają najważniejsze kontynentalne szlaki drogowe i kolejowe, prowadzące z Brukseli, Berlina i Warszawy do Moskwy, Wilna, Mińska, Kijowa, Lwowa, Odessy. Region, położony przy zewnętrznej granicy UE i strefy Schengen, ma siedem przejść drogowych i kolejowych, w tym należące do największych na wschodniej granicy – w Terespolu, Dorohusku, Hrebennem.

Przez Lubelskie wiedzie szerokotorowa linia towarowa, łącząca dalekie Chiny z Polską i UE, będąca ważnym ogniwem rozwijanego od 2013 roku nowego „jedwabnego” szlaku.

W Lubelskiem – w Małaszewiczach działa też największy drogowo-kolejowy port przeładunkowy w Europie, sąsiadujący z największym w kraju wolnym obszarem celnym. Pięć państwowych terminali i kilkanaście prywatnych przyjmuje większość towarów sprowadzanych koleją z Chin do Europy. Nieopodal Małaszewicz – w Koroszczynie znajduje się największy przy wschodniej granicy terminal samochodowy, mogący obsługiwać w ciągu doby blisko 1,5 tys. tirów. Zarówno Małaszewicze, jak i Koroszczyn, połączone z przejściami granicznymi w Terespolu i Kukurykach, położone są na paneuropejskich szlakach drogowych (E-30) i kolejowych (E-20), łączących zachód i wschód kontynentu.

Terminal odpraw granicznych w Hrebennem. Fot. Paweł Sudoł, archiwum UMWL

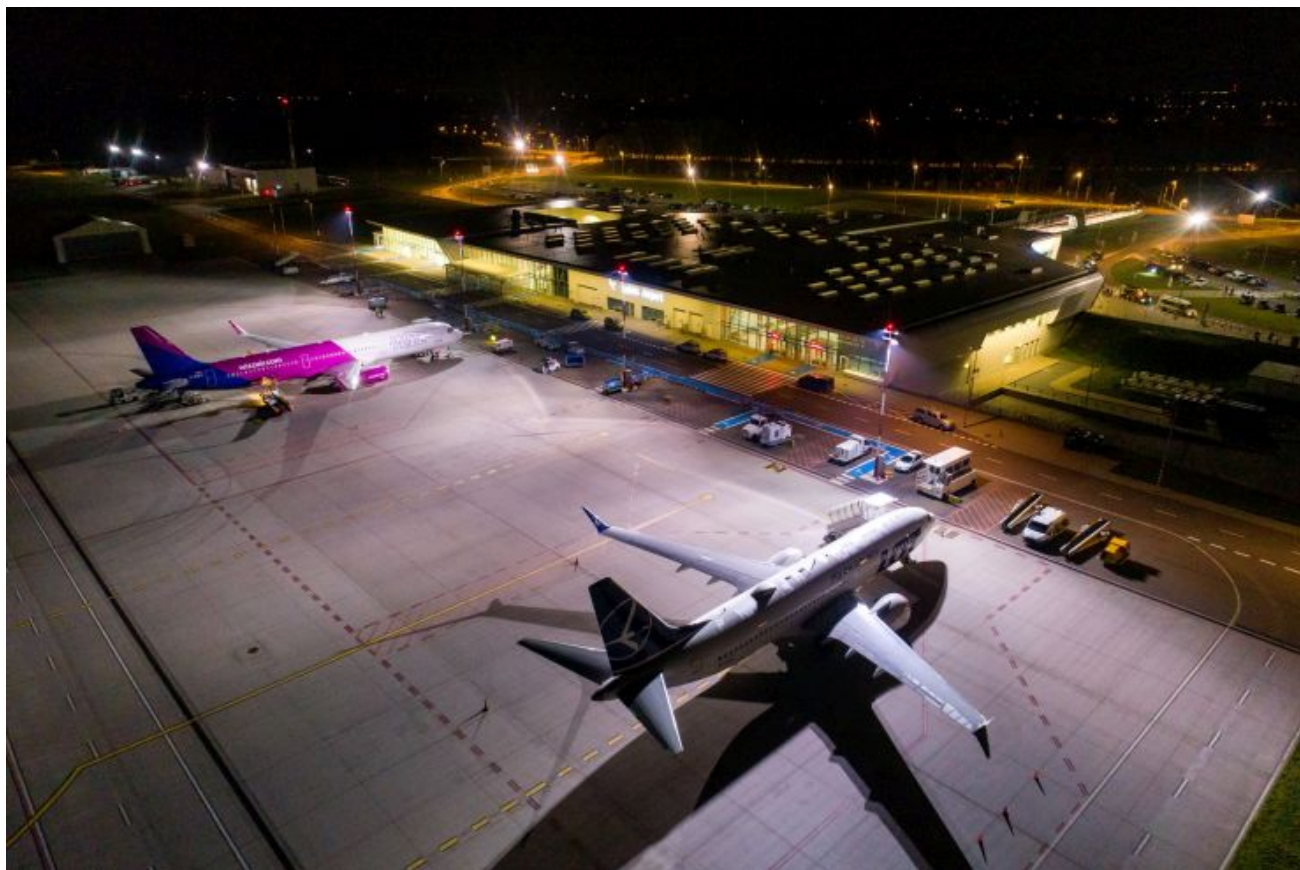
W najbliższych latach transkontynentalna sieć drogowa w regionie wzbogaci się o jeszcze jedną trasę – Via Carpatia, biegnącą z północy na południe. Nikt, szczególnie w obszarze Trójmorza, nie ma wątpliwości, że jest to nie tylko strategiczny korytarz komunikujący północ z południem kontynentu, ale także nowa oś współpracy dla wielu partnerów z państw i regionów pomiędzy Bałtykiem, Adriatykiem i Morzem Czarnym.

W Polsce Via Carpatia będzie miała ok. 580 km i poprowadzi – jako droga S 19 – przez cztery regiony: podlaski, mazowiecki, lubelski i podkarpacki. W Lubelskiem budowa trwa od 2019 roku i obejmuje blisko 200 km transeuropejskiej trasy. Wcześniej powstały już obwodnice Miedzyrzecza Podlaskiego, Kocka, Lublina, a obecnie bardzo zaawansowane prace objęły odcinek ok. 75 km pomiędzy Lublinem a Janowem Lubelskim, włącznie z obwodnicami Kraśnika i Janowa.

Obok dużych programów budowy i modernizacji dróg region stawia na transport kolejowy. Jasne stanowisko w tej sprawie, poprzedzające ogłoszenie 2021 roku Europejskim Rokiem Kolei, przedstawił w ubiegłym roku w Brukseli na sesji plenarnej Europejskiego Komitetu Regionu Marszałek Województwa Lubelskiego. Kolej to lepsza dostępność regionów i mobilność społeczeństwa, rozwój gospodarczy, lepszy klimat. Współczesny transport musi być nie tylko szybki, bezpieczny, wygodny i ekologiczny, ale też – jak pokazują wydarzenia związane z pandemią COVID-19 – odporny na coraz to nowe kryzysy. Europejski system kolejowy udowadnia, że wszystkie te przesłanki spełnia.

Trudny czas pandemii okazał się szczególnie dotkliwy dla transportu lotniczego. Regionalny Port Lotniczy Lublin szuka szansy w rozbudowie usług cargo. Atutami są możliwości samego lotniska, mającego status portu międzynarodowego, dostępnego całodobowo i wyposażonego w systemy nawigacyjne umożliwiające operacje lotnicze w ograniczonych warunkach pogodowych. Duży potencjał ma też położenie lotniska, dobrze skomunikowanego z siecią dróg międzynarodowych, a także z pobliską stolicą regionu, w tym dużymi firmami i centrami logistyczno-magazynowymi, znajdującymi się w

specjalnej strefie ekonomicznej.

Port Lotniczy Lublin, fot. archiwum UMWL

Lubelskie – nauka i innowacje

W końcu XVI wieku kanclerz i hetman wielki koronny Jan Zamoyski, założyciel renesansowego Zamościa (dziś miasta – twierdzy z Listy Światowego Dziedzictwa UNESCO), otworzył w nowo budowanym mieście Akademię Zamojską – trzecią po krakowskiej i wileńskiej wyższą uczelnię w Rzeczypospolitej. Ponad 300 lat później, w roku 1918 Lublin stał się miejscem powołania pierwszej w wolnej Polsce uczelni – Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Wielkie akademickie tradycje kontynuowane są do

dziś. Lubelski ośrodek naukowy należy do największych w kraju, a młode, dobrze wykształcone kadry są jednym z ważniejszych atutów regionu, stawiającego na rozwój i innowacje. W kilkunastu szkołach wyższych studiuje ok. 80 tys. młodych ludzi, z których niemal co dziesiąty jest obcokrajowcem. Anglojęzyczne studia stały się specjalnością np. lubelskiego Uniwersytetu Medycznego, a Katolicki Uniwersytet Lubelski jest jedną z zaledwie kilku polskich uczelni rozwijających sinologię.

Poza uczelniami, w tym czterema lubelskimi uniwersytetami i politechniką, naukową siłę miasta i regionu budują państwowe ośrodki badawcze, skupione przede wszystkim w Lublinie i Puławach. Należą do ścisłej krajowej i europejskiej czołówki, prowadząc specjalistyczne badania i prestiżowe międzynarodowe projekty z dziedziny: agrofizyki, uprawy i gleboznawstwa, sadownictwa i pszczelarstwa, nowych syntez chemicznych, weterynarii, epidemiologii. Instytuty oraz akademickie ośrodki badawcze dysponują potencjałem o dużym znaczeniu dla rozwoju regionu. Dostrzegają to władze województwa, ujmując ten sektor w Strategii Województwa Lubelskiego 2030, jak i w Regionalnej Strategii Innowacji.

Transfer nowych technologii z pracowni i laboratoriów naukowców do rolnictwa, przemysłu, usług i innych sfer gospodarki umożliwiają centra naukowe, targowe, kongresowe tworzone niejednokrotnie przy dużym wsparciu województwa: Lubelskie Centrum Konferencyjne, Lubelski Park Naukowo-Technologiczny, Targi Lublin, czy Centrum Analityczno-Programowe dla Zaawansowanych Technologii Przyjaznych Środowisku ECOTECH – COMPLEX. Duże znaczenie dla rozwoju innowacyjnej gospodarki mają też parki przemysłowe i naukowo-technologiczne w Lublinie, Puławach, Świdniku, Zamościu.

Lubelskie-Centrum-Konferencyjne-L-i-Centrum-Spotkania-Kultur-P-przy-Placu-Teatralnym-w-Lublinie-fot.-Marcin-Tarkowski-archiwum-UMWL

Co ważne, lubelscy rolnicy, sadownicy, plantatorzy stają się coraz bardziej świadomymi uczestnikami gospodarki opartej na wiedzy, śledząc zmieniające się trendy rynkowe i wprowadzając w swoich gospodarstwach innowacyjne rozwiązania. Władze województwa wspierają rozwój takich gospodarstw i związków producenckich. Na przykład w realizowanym od kilkunastu lat programie promocji gospodarczej „Marka Lubelskie” nie brakuje wytwórców wysokiej jakości artykułów spożywczych, którzy wdrażają nowoczesne technologie, ale dbają też – na każdym etapie produkcji – o środowisko naturalne. Dzięki temu Lubelskie coraz szerzej kojarzone jest z naturalnymi i zdrowymi produktami

rolnictwa, sadownictwa, zielenictwa czy pszczelarstwa.

Lubelskie – bliżej natury

Lubelskie, w odróżnieniu od większości wysoko zurbanizowanych regionów kraju, zapewnia udany wypoczynek w bliskim kontakcie z naturą. Bogatą ofertę agroturystyki i turystyki wiejskiej uzupełnia turystyka przyrodnicza i aktywna – z tysiącami kilometrów znakowanych szlaków pieszych, rowerowych, kajakowych, konnych oraz licznymi ścieżkami przyrodniczo-edukacyjnymi.

Lubelskie to jeden z bardziej zielonych i czystych ekologicznie regionów Europy. Doliny Wisły, Bugu, Wieprza, Lasy Janowskie i Puszcza Solska, Rostocze i Polesie to bardzo atrakcyjne, choć wciąż jeszcze nie do końca odkryte tereny turystyczne. Przekonują się o tym coraz częściej miłośnicy turystyki rowerowej przemierzający Wschodni Szlak Rowerowy GREEN VELO, Centralny Szlak Rowerowy Rostocza, ale też kajakarze spływający wodnymi szlakami na dzikim granicznym Bugu, zaskakującym zmiennością biegu i krajobrazów Wieprzu, albo po przepięknej rostoczańskiej Tanwi.

Wiosna-na-polach-na-Działach-Grabowieckich.-Fot.-Bogusław-Pupiec-archiwum-UMWL

Lasy Roztocza, z borami jodłowo-bukowymi typowymi dla Karpat, chroni Roztoczański Park Narodowy, który wraz z ukraińskim Jaworowskim Parkiem Narodowym wchodzi w skład Transgranicznego Rezerwatu Biosfery „Roztocze”, zaliczonego przez UNESCO do najcenniejszych przyrodniczych obszarów kontynentu. O wyjątkowości środowiska naturalnego regionu świadczy drugi Transgraniczny Rezerwat Biosfery z certyfikatem UNESCO – „Polesie Zachodnie”, obejmujący obszary na Ukrainie, Białorusi i w Polsce – w województwie lubelskim, w tym Poleski Park Narodowy. Park chroni najcenniejsze skupiska roślinności torfowiskowej i błotnej, będące namiastką północnej tundry i lasotundry. Jest też ostoją bardzo licznych gatunków (aż 150) ptaków, ale także największych polskich

ssaków – łosi oraz bardzo rzadkich gadów – żółwi błotnych.

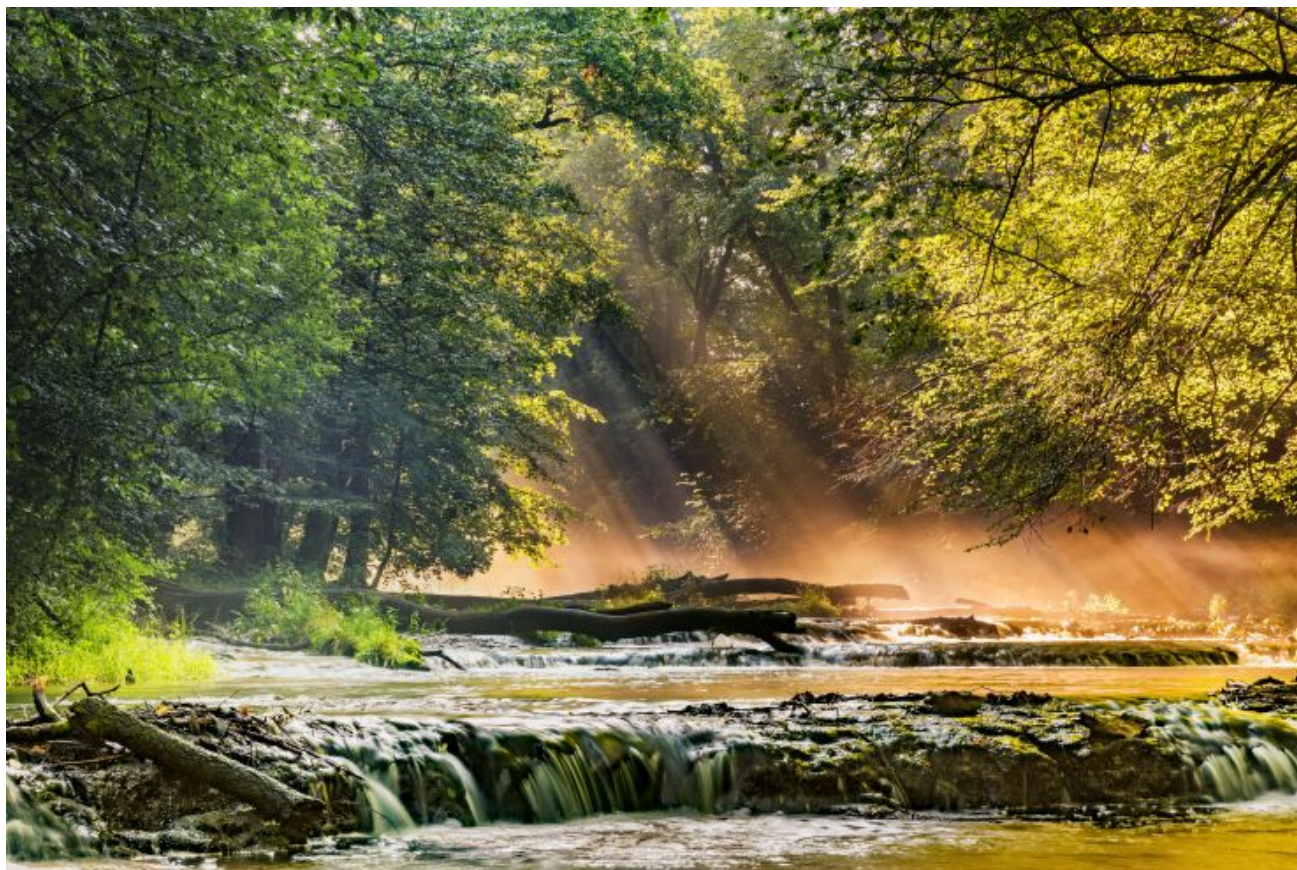
Uroczysko Zaborek 52.178404, 23.206748

Prawie jedna czwarta powierzchni regionu, z uwagi na szczególne walory przyrodnicze, objęta jest prawną ochroną w ramach: dwóch parków narodowych, 17 parków krajobrazowych (najwięcej wśród polskich regionów), 17 obszarów chronionego krajobrazu i aż 123 stref NATURA 2000. Lubelskie zabiega o środowisko naturalne, przeznaczając znaczące środki (w minionych latach wielkość nakładów regularnie przekracza średnią krajową) na ochronę: powietrza i klimatu, bioróżnorodności biologicznej i krajobrazowej, gleb, wód podziemnych i powierzchniowych oraz na gospodarkę odpadami. Zrównoważona polityka rozwoju polega na planowaniu i realizacji inwestycji

z poszanowaniem dla środowiska naturalnego i jego zasobów, które są jednym z największych bogactw Regionu Lubelskiego.

Kierunek Lubelskie

Region Lubelski to idealna przestrzeń do aktywnego wypoczynku, szczególnie polecana tym, którzy lubią nowe wyzwania i odkrywanie nieznanych miejsc, niezależnie od pory roku. Zróżnicowany krajobraz oraz przyrodnicze i kulturowe bogactwo regionu gwarantują wypoczynek bez nudy, tym bardziej, że naturalnym walorom towarzyszy stale rozbudowywana oferta produktów turystyki aktywnej – rodzinne parki rozrywki, parki linowe, szkółki i szlaki jeździeckie, ścieżki i szlaki rowerowe, przystanie żeglarskie, stacje kajakowe, stoki i trasy narciarskie. Szczególnymi atrakcjami dla rodzin i turystów w różnym wieku są: Park Rekreacji ZOOM Natury w Janowie Lubelskim, Magiczne Ogrody w Trzciankach, Archipelag Roztocze w Budach, Muzeum Broni i Fortyfikacji ARSENAŁ oraz Ogród Zoologiczny w Zamościu, Ranczo „Arka” w Sernikach, a także ośrodki edukacyjno-muzealne parków narodowych – poleskiego i roztoczańskiego.

Szумы-na-Tanwi-na-Roztoczu-fot.-Tomasz-Mielnik-archiwum-UMWL

Wielu turystów odwiedzających Lubelskie, szczególnie mieszkańcy Warszawy i stołecznej aglomeracji, doskonale znają Kazimierz Dolny. Dawny wiślany port, z królewskim zamkiem, kupieckimi kamienicami i spichlerzami, harmonijnie wpisanymi w panoramę Małopolskiego Przełomu Wisły, już od ponad wieku jest najpopularniejszym ośrodkiem turystycznym regionu i ulubionym miejscem plenerów malarzy, fotografików, filmowców. A tuż obok, na drugim brzegu rzeki, czeka na odkrycie Janowiec z potężnym zamczyskiem Firlejów i Lubomirskich. Oba letniska łączą przeprawy promowe, a w sezonie także rejsy statkami białej floty. W obu organizowane są głośne wydarzenia artystyczne, jak Festiwal Filmu i Sztuki „Dwa Brzegi”.

Nie mniej popularne są inne miejscowości lubelskiego trójkąta turystycznego – Puławy i Nałęczów. Pierwsze znane z Osady Pałacowej Czartoryskich, położonej w ponad trzydziestohektarowym parku krajobrazowym z pałacami i innymi budowlami ogrodowymi w stylu antyku, orientu i neogotyku. Najpiękniejszą jest Świątynia Sybilli, w której księżna Izabella Czartoryska otworzyła przed 220 laty skarbnicę narodowych pamiątek, będącą pierwszym muzeum na ziemiach polskich. Dziś w zabytkowych salach głównego pałacu funkcjonuje Muzeum Czartoryskich. W Puławach warto też wybrać się na spacer nadwiślańskim bulwarem i odwiedzić nowoczesną marinę żeglarską z wieżą widokową.

Symbolem wypoczynku i relaksu w bliskim kontakcie z naturą jest Nałęczów. W mieście – ogrodzie, położonym wśród zielonych lessowych wąwozów, od blisko 200 lat działa uzdrowisko, słynące z doskonałych wód mineralnych i nowoczesnych basenowych centrów rekreacji i hydroterapii. Park Zdrojowy z Pałacem Małachowskich, Sanatorium Księżę Józef, Starymi Łazienkami i innymi obiektami sanatoryjnymi, a w najbliższym otoczeniu dziesiątki zabytkowych willi w typie tatrzańskich i alpejskich domów zdrojowych, kryją ślady pobytu wielu wybitnych kuracjuszy i gości, m.in. Bolesława Prusa i Stefana Żeromskiego, których upamiętniają działające w mieście muzea biograficzne.

W ostatnich latach bardzo modnym kierunkiem wypraw dla turystów lubiących nowe wyzwania i odkrywanie nieznanych dotąd miejsc i klimatów stały się przygraniczne tereny, a szczególnie dolina rzeki Bug. Kilkanaście lat temu odkryli ją m.in. miłośnicy turystyki wodnej z Flandrii Zachodniej, którzy byli partnerami projektu oznakowania pierwszego w regionie szlaku kajakowego Bug-Krzna o długości 150 km. Dziś kajakarze odbywają spływy niemal na całym granicznym odcinku Bugu, liczącym ponad 400 km. Szczególnie chętnie wybierają jedno- lub kilkudniowe wyprawy, połączone z programem zwiedzania nadbużańskich sanktuariów, w tym m.in. prawosławnego monasteru św. Onufrego w Jabłecznej, bazyliki maryjnej w Kodniu i unickiej cerkwi w Kostomłotach. Wyjątkowość tego nadbużańskiego obszaru, nazwanego i promowanego przez Lubelską Regionalną

Organizację Turystyczną jako „Wielokulturowy nurt Bugu”, potwierdza fakt zaliczenia go przez Komisję Europejską do grona Najlepszych Destynacji Turystycznych EDEN Polska.

Kajakiem po Bugu (w Podlaskim Przełomie Bugu), fot. archiwum LROT

Drugie po Nałęczowie uzdrowisko regionu – Krasnobród to jedna z turystycznych pereł Roztocza. Ta malownicza kraina – rozciągająca się od Kraśnika do ukraińskiego Lwowa, słynie z potężnych jodłowo-bukowych borów, zalesionych wzgórz i wąwozów, którymi płyną bystre potoki, poprzecinane małymi skalnymi wodospadami – zwanymi szumami. Roztocze to także gęsta sieć turystycznych szlaków pieszych, rowerowych, konnych, kajakowych, nordic walking, narciarskich. Na turystów czeka też bogata baza noclegowa oraz liczne atrakcje, jak chociażby kąpieliska na zalewach (m.in. w Zwierzyńcu,

Krasnobrodzie, Majdanie Sopockim, Józefowie), położonych w sąsiedztwie pięknych lasów. Lubelskie, wspólnie z regionem Podkarpackim postawiło na rozwój i promocję turystycznej marki Roztocze, jako destynacji o dużym potencjale i możliwościach w krajowej skali. Prowadząca projekt Lubelska Regionalna Organizacja Turystyczna certyfikowała wiele obiektów i miejsc, które stanowią o sile nowej turystycznej marki Roztocze. Muzeum Skamieniałych Drzew w Siedliskach, Browar w Zwierzyńcu, Olejarnia Świąteczna w Ruszowie, Gospodarstwo Pasieczne „Ulik”, Zagroda Guciów, Wyspa z basenami w Krasnobrodzie, ale też nowoczesne muzea – historyczne dotyczące AK w Bondyrzu, czy 24 Pułku Ułanów w Kraśniku – to tylko niewielka część turystycznych atrakcji na Roztoczu.